

**«ЕСЖ клиринг орталығы»
ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ
СЕРІКТЕСТІК**

Қаржылық есептілік

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жыл үшін және Тәуелсіз аудитордың
қорытындысы

Мазмұны

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік туралы басшылықтың растауы

Тәуелсіз аудитордың қорытындысы

Қаржылық жағдай туралы есеп	1
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кірістер туралы есеп.....	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	4
Қаржылық есептілікке ескертпелер.....	5

2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚТЫҢ РАСТАУЫ

«ЕСЖ клиринг орталығы» ЖШС (бұдан әрі мәтін бойынша – «Компания») басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған кезеңдегі оның қызметінің нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысын және меншікті капиталдағы өзгерістерді Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі аспектілерде шынайы көрсететін қаржылық есептілікті дайындау үшін жауап береді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық:

- бухгалтерлік есептің тиісті қағидаттарын таңдау және оларды дәйекті қолдану;
- негізделген бағалар мен есептеулерді қолдану;
- ҚР заңнамасының және Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарын сақтау;
- мұндай жорамал заңсыз болған жағдайларды қоспағанда, Компания өз қызметін таяу болашақта жалғастырады деген жорамалға сүйене отырып, қаржылық есептілікті дайындау үшін жауапты болады.

Басшылық сондай-ақ:

- Компанияда ішкі бақылаудың тиімді және сенімді жүйесін әзірлеу, енгізу және оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- бухгалтерлік есеп жүйесін қолдау, оның кез келген сәтте Компанияның қаржылық жағдайы туралы ақпаратты жеткілікті дәлдік дәрежесімен дайындау және қаржылық есептіліктің басшылық талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету қабілеті;
- өз құзыреті шегінде Компанияның активтерін қорғау және алаяқтық және өзге де теріс пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау үшін шаралар қабылдау үшін жауапты болады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін осы қаржылық есептілік 2025 жылғы 31 наурызда шығарылымға бекітілді.

«ЕСЖ клиринг орталығы» ЖШС басшылығының атынан

2025 жылғы «31» наурыз

К.Ж. Жумаш

Бас бухгалтер

Алматы қ., Қазақстан Республикасы

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

«ЕСЖ клиринг орталығы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Қатысушылары мен Басшылығына

Пікір

Біз қоса берілген «ЕСЖ клиринг орталығы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің (бұдан әрі – «Компания») 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есепті және көрсетілген күні аяқталған жыл үшін пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы тиісті есепті, ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті, меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есепті, сондай-ақ есеп саясатының елеулі аспектілері туралы ақпаратты және өзге де түсіндірме ескертпелерді қамтитын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қаржылық Компанияның 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі оның қызметінің нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес есептілік барлық елеулі аспектілерде көрсетеді.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (бұдан әрі – ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Қаржылық есептілік аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің кәсіби бухгалтерлердің этика кодексіне (БХЭСК кодексі) және Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып отырмыз және осы талаптарға және БХЭСК кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілікті дайындауға жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-на сәйкес көрсетілген қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтары жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашқаны үшін және басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниетті немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы жоқ жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілікті жасағаны үшін жауапты болады.

Компанияның корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалары Компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалау үшін жауапты болады.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтар болмайтынына және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытынды шығаруға ақылға қонымды сенімділік алу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит олар болған кезде әрқашан елеулі бұрмалаушылықтарды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды. Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген болжау мүмкін болса, елеулі болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымды қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз төмендегілерді орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің салдарынан қаржы есептілігінің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдер әзірлейміз және жүргіземіз; өз пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелі қатенің нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, ақпаратты қасақана жіберуді, бұрмалап ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатынсыз аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің ұғымын аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаудың негізділігін және Компания басшылығы дайындаған ақпаратты тиісінше ашуды бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі туралы жорамалды қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде – нәтижесінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігіне елеулі күмән туындауы мүмкін оқиғалармен немесе шарттармен байланысты елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деп тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда қаржы есептілігінде ақпараттың сәйкесінші ашылуына назар аударуға немесе, егер ақпаратты мұндай ашу лайықсыз болып табылса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз өзіміздің аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген;
- қаржылық есептілікті тұтастай ұсынуды, ақпаратты ашуды қоса алғанда, оның құрылымы мен мазмұнын, сондай-ақ қаржылық есептілік оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндей етіп білдіре ме дегенге бағалау жүргіземіз.

Біз Компанияны басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың назарына аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Біз сондай-ақ басқаруға жауапты адамдарға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағанымыз және осы тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне негізделген түрде өсер ететін барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда тиісті сақтық шаралары туралы хабарлағанымыз туралы өтініш береміз.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілік аудиті үшін неғұрлым маңызды болған және аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз осы мәселелерді өзіміздің аудиторлық қорытындыда сипаттаймыз, бұл мәселелер туралы ақпаратты жария түрде жария етуге заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынғанда, немесе өте сирек жағдайларда біз қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің қорытындымызда хабарланбауы тиіс себебі мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарламасынан қоғамдық мәні бар пайдадан асып түседі деп негізді болжауға болады.

Е.Н. Арнабеков
«Russell Bedford A+ Partners» ХАК» ЖШС
Аудиторы/Серіктесі

Аудитордың біліктілік куәлігінің № МФ-0000549, 24.12.2003 ж.

Шолпанай Құдайбердина
«Russell Bedford A+ Partners» ХАК» ЖШС
Бас директоры

Қазақстан Республикасының аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған №18013076 мемлекеттік лицензиясын Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы «03» шілдеде берген.

2025 жылғы «31» наурыз

Алматы қ., Қазақстан Республикасы

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ
ЕСЕП
(мың теңгемен)

АКТИВТЕР	Еск.	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты			
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	6	3 604 438	1 754 862
Өзге қысқа мерзімді активтер	7	4 996	25 070
Ағымдағы салық активтері	8	42 062	1 818
Берілген аванстар	9	7 096	8 009
Қысқа мерзімді активтер жиыны	10	3 691 174	1 845 759
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	11	69 590	59 189
Материалдық емес активтер	12	19 595	149
Берілген қарыздар	10	109 442	344 425
Кейінге қалдырылған салық активтері		-	159
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		198 627	403 922
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		3 889 801	2 249 681
МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН КАПИТАЛ			
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Салық және бюджетке төленетін өзге де міндетті төлемдер бойынша міндеттемелер		10	1 069
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	14	4 020	-
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	15	3 180	4 187
Жалдау бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	16	3 783	3 235
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	17	3 427 302	1 442 652
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны		3 438 295	1 451 143
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	18	12 511	
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	16	15 646	19 429
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері		2 419	
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		30 576	19 429
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		3 468 871	1 470 572
Жарғылық капитал			
Бөлінбеген пайда	19	30 316	30 316
Капитал жиыны		390 614	748 794
МІНДЕТТЕМЕЛЕР МЕН КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		3 889 801	2 249 681

«ЕСЖ клиринг орталығы» ЖШС басшылығы атынан:

Ж.Д. Жуматова
 Бас директор
 2025 жылғы «31» наурыз

К.Ж. Жумаш

Бас бухгалтер

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ ЖӘНЕ
ӨЗГЕ ДЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП
(мың теңгемен)**

	Шамамен	2024 жыл	2023 жыл
Қызметтерді өткізуден түскен кіріс	20	55 048	59 227
Өткізілген қызметтердің өзіндік құны	21	(78 089)	(71 276)
Жалпы пайда		(23 041)	(12 049)
Сыйақылар бойынша кірістер	22	385 801	694 680
Сыйақылар бойынша шығыстар	22	(3 352)	(1 639)
Әкімшілік шығыстар	23	(295 460)	(250 859)
Өзге де кірістер	24	67 780	76 163
Өзге де шығыстар	25	(24 102)	(66 311)
Табыс салығына дейінгі пайда/(залал) жиыны		107 626	439 985
Табыс салығы бойынша шығыстар	26	(55 903)	(101 094)
Салық салынғаннан кейінгі есепті кезеңдегі кіріс		51 723	338 891
Өзге де жиынтық кіріс		-	-
Есепті жылдағы жиынтық кіріс/(залал) жиыны		51 723	338 891

«ЕСЖ клиринг орталығы» ЖШС басшылығы атынан:

Ж.Д. Жуматова

Бас директор

2025 жылғы «31» наурыз

К.Ж. Жумаш

Бас бухгалтер

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП
 (мың теңгемен)

	2024 жыл	2023 жыл
Операциялық қызметтен ақша қаражатының ағыны:		
Жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді іске асыру	61 682	65 861
Депозиттер бойынша сыйақылар	293 243	566 274
Аукциондық сауда-саттыққа қатысушылардың жарналары/(қаражатын қайтару) (нетто)	2 007 966	(4 223 075)
Кепілдік қамтамасыз ету және мерзімді нарық бойынша сауда-саттыққа қатысушылардың жарналары/(қайтару) (нетто)	(5 010)	2 240
Өзге де түсімдер	-	-
Жалақы бойынша төлемдер	(142 383)	(110 955)
Бюджетке және бюджеттен тыс қорларға төлемдер	(66 604)	(53 186)
Тауарлар мен қызметтер үшін өнім берушілерге төлемдер	(135 455)	(220 744)
Өзге де төлемдер	(1 338)	(1 974)
Табыс салығын төлегенге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақшаның таза қозғалысы	2 012 101	(3 975 559)
Корпоративтік табыс салығы	(1 486)	(11 929)
Операциялық қызметтен түскен ақшаның таза қозғалысы	2 010 615	(3 987 488)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қозғалысы:		
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(42 860)	(36 915)
Қауымдасқан ұйымдағы үлесті сатып алу	-	-
Қаржылық көмекті қалпына келтіру/(беру)	266 477	(276 350)
Дивидендтер төлеу	(409 903)	(294 950)
Инвестициялық қызметтен түскен ақшаның таза қозғалысы	(186 286)	(608 215)
Қаржылық қызметтен түскен ақша қозғалысы:		
Қаржылық қызметтен түскен ақшаның таза қозғалысы:		
Ақшадағы таза өзгеріс	1 824 329	(4 595 703)
Валюта айырбас бағамының теңгеге әсері	21 095	(4 035)
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резерві	4 152	13 716
Жыл басындағы ақша қаражаты	1 754 862	6 340 884
Жыл соңындағы ақша қаражаты	3 604 438	1 754 862

«ЕСЖ клиринг орталығы» ЖШС басшылығы атынан:

Ж.Д. Жуматова
 КЛИРИНГОВЫЙ
 ЦЕНТР
Бас директор
 2025 жылғы «31» наурыз

К.Ж. Жумаш
 Бас бухгалтер

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

	Акционерлік капитал	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
2023 жылғы 1 қаңтардағы сальдо	30 316	704 853	735 169
Жиынтық кіріс	-	338 891	338 891
Төленген дивидендтер		(294 950)	(294 950)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо	30 316	748 794	779 110
Жыл ішіндегі пайда		51 723	51 723
Төленген дивидендтер		(409 903)	(409 903)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо	30 316	390 614	420 930

«ЕСЖ клиринг орталығы» ЖШС басшылығы атынан:

Ж.Д. Жуматова

Бас директор

2025 жылғы «31» наурыз

К.Ж. Жумаш

Бас бухгалтер

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

1. Жалпы мәліметтер

«ЕСЖ клиринг орталығы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі (бұдан әрі «Компания») 2009 жылғы 21 қыркүйекте құрылды және өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүргізеді.

Осы қаржылық есептілікті бекіту күні Компанияның қатысушылары мынадай заңды тұлғалар болды:

	2024 жыл	2023 жыл
«Еуразиялық сауда жүйесі» тауар биржасы» АҚ	-	74,90%
QazX Ltd. жеке компаниясы	100,00%	25,10%
Жиыны:	100%	100%

2024 жылы жарғылық капиталында 25,10% үлесі бар ETS Tech Ltd. жеке компаниясы QazX Ltd жеке компаниясы болып қайта аталды және "Еуразиялық Сауда Жүйесі "Тауар биржасы" АҚ жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 74,90% -ын сатып алды.

Компанияға қатысты бақылауды QazX Ltd. жеке компаниясы жүзеге асырады.

Компания қызметінің негізгі түрі биржалық тауарлармен мәмілелерден туындайтын тараптардың өзара талаптары мен міндеттемелерін есепке алуды жүргізуден, сауда-саттыққа қатысушылар арасында қолма-қол ақшасыз есеп айырысуды жүргізуден, сауда-саттыққа қатысу үшін және «Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауар биржасы» АҚ-сауда алаңында сауда-саттыққа қатысушылар бір-біріне жеткізген, сатқан тауарлар үшін кепілдік қамтамасыз етуді енгізуді бақылаудан тұратын клирингтік қызметтер көрсету болып табылады.

Компанияның орналасқан жері: Қазақстан Республикасы, индексі 050051, Алматы қаласы, Достық даңғылы, 136, «Пионер» бизнес орталығы.

Компанияның тіркелген филиалдары мен өкілдіктері жоқ.

Жұмыскерлердің орташа тізімдік саны 2024 жылы 14 адамды құрады (2023 жылы: 14 адам).

2. Қаржылық есептілікті ұсыну қағидаттары

Компанияның қаржылық есептілікті жасауға жауапты тұлғалары:

Бас директор - Ж.Д. Жуматова

Бас бухгалтер - К.Ж. Жумаш

Есепті жыл 2024 жылғы 01 қаңтардан 31 желтоқсанға дейінгі кезеңді қамтиды.

ХҚЕС сәйкестігі туралы мәлімдеме

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі «ХҚЕС») және Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары комитетінің (ХҚЕСК) түсіндірмелеріне сәйкес дайындалды.

Үздіксіздік қағидаты

Қаржылық есептілік Компания жақын болашақта қалыпты шаруашылық қызметін жалғастырады деген жорамалға сүйене отырып дайындалды, бұл қалыпты қызмет барысында активтердің құнын өтеуді және міндеттемелерді өтеуді көздейді.

Осы қаржылық есептілік, егер Компания үздіксіздік қағидаты негізінде өзінің қаржылық шаруашылық қызметін жалғастыра алмаған жағдайда қажетті түзетулерді қамтымайды.

Есептеу әдісі

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

Есептеу қағидаты бойынша жасалған қаржылық есептілік пайдаланушыларды ақша қаражатын төлеумен және алумен байланысты өткен операциялар туралы ғана емес, сондай-ақ болашақта ақша төлеу міндеттемелері туралы және болашақта алынатын ақша қаражатын білдіретін ресурстар туралы да хабардар етеді.

Өлшем валютасы және есептілікті ұсыну

Компания Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес қазақстандық ақша бірліктерінде (теңге) есеп жүргізеді. Осы қаржылық есептілік мың теңгемен берілген.

Осы қаржылық есептілік әділ құны бойынша бағаланатын белгілі бір активтер мен міндеттемелерді қоспағанда, тарихи (бастапқы) құн қағидаты негізінде дайындалған.

3. Қаржылық есептіліктің жаңа және қайта қаралған стандарттарын қабылдау

Ағымдағы жылы күшіне енген ХҚЕС-тің жаңа және өзгертілген стандарттары

ХҚЕС (IAS) 7 Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп және ХҚЕС (IFRS) 7 Қаржы құралдары: өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдерге қатысты ақпаратты ашу түзетулері

Компания алғаш рет ХҚЕС (IAS) 7 Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп және ХҚЕС (IFRS) 7 Қаржы құралдары: ағымдағы есепті кезеңде өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдерге қатысты ақпаратты ашу түзетулерін қолданды.

Түзетулер ХҚЕС (IAS) 7-де ақпаратты ашу мақсатын енгізеді, оған сәйкес ұйым қаржылық есептілікті пайдаланушыларға осы келісімдердің ұйымның міндеттемелеріне және ақша қаражатының қозғалысына әсерін бағалауға мүмкіндік беретін өнім берушілерді қаржыландыру туралы өз келісімдері туралы ақпаратты ұсынуға тиіс. Бұған қосымша, ХҚЕС (IFRS) 7 өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдер өтімділікті шоғырландыру тәуекелі туралы ақпаратты ашуды талап ететін факторлар тізбесіне енгізілгені туралы ережемен толықтырылды.

Түзетулер Компания осы өзгерістерді алғаш рет қолданатын бірінші жылдық есепті кезеңде қолданылатын ерекше өтпелі ережелерді қамтиды. Осы өтпелі ережелерге сәйкес ұйым:

- түзетулерді қолданудың бірінші кезеңінің алдындағы есепті кезеңдер үшін салыстырмалы ақпаратты;
- ұйым осы түзетулерді алғаш рет қолданатын бірінші есепті кезеңнің басындағы ХҚЕС (IAS) 7:44H (b) (ii) - (iii) тармақтарында көзделген ақпаратты ашуға міндетті емес.

Ағымдағы жылы компания 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап қолдану үшін міндетті болып табылатын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (ХҚЕС) шығарған ХҚЕС стандарттарына бірқатар өзгерістерді қолданды. Осы өзгерістер ұсынылған ақпаратты ашуға немесе қаржылық есептілікте көрсетілген сомаға елеулі әсер еткен жоқ.

<p>ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу</p>	<p>Компания алғаш рет 2020 жылғы қаңтарда жарияланған ХҚЕС (IAS) 1-ге түзетулерді қолданды. Түзетулер қаржылық жағдай туралы есепте қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде міндеттемелерді ұсынуға ғана қатысты және активтерді, міндеттемелерді, кірістерді немесе шығыстарды, сондай-ақ осы баптар бойынша ашылатын ақпаратты тану тәртібін қозғамайды. Өзгерістер міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу ұйымның міндеттемелерді өтеу мерзімін кейінге қалдыруға өз құқығын жүзеге асыратындығына қатысты күтулерге емес, есепті кезеңнің аяғында бар құқықтарға негізделетінін нақтылайды. Сондай-ақ, егер ұйым есепті кезеңнің соңында ковенанттарды сақтаса, құқықтар қолданыстағы болып есептеледі және өтеу терминінің анықтамасы енгізіледі, ол деп контрагентке ақша қаражатын, үлестік құралдарды, өзге активтерді немесе қызметтерді беру түсініледі.</p>
--	--

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

<p>ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер Қаржылық есептілік ковенанттармен ұзақ мерзімді міндеттемелер</p>	<p>Компания алғаш рет 2022 жылғы қарашада жарияланған ХҚЕС (IAS) 1-ге түзетулерді қолданды.</p> <p>Түзетулер ұйым есепті кезеңге дейін немесе оның аяғында сақтауға міндетті ковенанттар ғана ұйымның міндеттемені өтеуді есепті күннен кейін кемінде он екі айға кейінге қалдыру құқығына әсер ететінін белгілейді (және тиісінше міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу кезінде ескерілуі тиіс). Бұл ковенанттар, тіпті егер ковенанттың нақты сақталуы есепті күннен кейін ғана бағаланса да (мысалы, егер ковенанттың нақты сақталуы есепті қаржылық жағдайымен байланысты болса, бірақ оның сақталуы кейіннен ғана тексеріледі), ұйымның есепті кезеңнің соңына тиісті құқығының болуына әсер етеді.</p> <p>ХҚЕС сондай-ақ егер ұйым есепті кезеңнен кейін ғана ковенантты сақтауға міндетті болса, онда оның есепті күннен кейін 12 айдан астам мерзімге міндеттемені өтеуді кейінге қалдыру құқығы тәуекелге ұшырамайтынын түсіндірді. Алайда, егер ұйымның міндеттемелерді өтеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнен кейінгі он екі ай ішінде ковенанттарды орындауға байланысты болса, ұйым есептілікті пайдаланушыларға міндеттемелерді мерзімінен бұрын өтеудің ықтимал тәуекелін түсінуге мүмкіндік беретін ақпаратты ашуға тиіс. Мұндай ақпарат: ковенанттардың сипаттамасын (олардың сипаты мен сақтау мерзімдерін); тиісті міндеттемелердің баланстық құны; ковенанттарды орындаудың әлеуетті қиындықтарын көрсететін факторлар мен жағдайлар.</p>
<p>ХҚЕС (IFRS) 16 Жалдау түзетулері - кері жалдау арқылы сату мәмілелеріндегі жалдау бойынша міндеттемелер</p>	<p>Компания бірінші рет ағымдағы есептік кезеңде ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулерін қолданды.</p> <p>ХҚЕС (IFRS) 15 Клиенттермен шарттар бойынша түсім түзетулері ХҚЕС (IFRS) 16 сәйкес сатуды тану критерийлерін қанағаттандыратын кері жалдаумен сату мәмілелерінде жалдау бойынша міндеттемелерді кейіннен бағалауға қойылатын талаптарды енгізеді. Түзетулерге сәйкес жалға алушы-сатушы жалдау төлемдерін немесе қайта қаралған жалдау төлемдерін жалдау басталған күннен кейін активті пайдаланудың сақталған құқығына жататын пайданы немесе залалды тануды болдырмайтындай етіп айқындауы тиіс.</p> <p>Түзетулер жалға алушы-сатушы таныған, жалға алуды ішінара немесе толық тоқтатуға байланысты пайдаға немесе залалға әсер етпейді. Енгізілген талаптарсыз жалға алушы-сатушы өзінің иелігінде қалған пайдалану құқығы бойынша пайданы жалдау жөніндегі міндеттемелерді қайта санаудан ғана (мысалы, жалдау шарттарының өзгеруі салдарынан) тани алар еді. Бұл индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдерін қамтитын кері жалдау мәмілелері жағдайында әсіресе өзекті.</p> <p>ХҚЕСК түзетулер шеңберінде ХҚЕС (IFRS) 16-дағы иллюстрациялық мысалдардың бірін де өзгертті және өзгермелі жалдау төлемдерін қамтитын кері жалдаумен сату мәмілелеріндегі активтер мен міндеттемелерді кейіннен бағалауды көрсететін жаңа мысалды қосты. Мысалдар сондай-ақ ХҚЕС (IFRS) 15-ке сәйкес сату сияқты білікті кері жалдаумен сату нәтижесінде туындайтын міндеттеме жалдау бойынша міндеттеме болып табылатынын нақтылайды.</p> <p>Түзетулерді қолдану ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолдану күнінен кейін жасалған кері жалдаумен сату мәмілелеріне ХҚЕС (IAS) 8-ге сәйкес ретроспективті жүзеге асырылады.</p>

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген ХҚЕС-тің жаңа және қайта қаралған стандарттары

Осы қаржылық есептілікті бекіту күніне Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген ХҚЕС-тің мынадай жаңа және қайта қаралған стандарттарын қолданған жоқ:

ХҚЕС (IAS) 21 түзетулері Валютаның айырбасталымдылығын шектеу

ХҚЕС (IFRS) 18 Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

ХҚЕС (IFRS) 19 Жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу
Компания басшылығы көрсетілген стандарттарды қолдану келесі жағдайларды қоспағанда, алдағы
есепті кезеңдерде компанияның қаржылық есептілігіне елеулі әсер етеді деп күтпейді.

ХҚЕС (IAS) түзетулер 21 Валюта бағамдарының өзгеруінің әсері - Валюта айырбасталуын шектеу

Түзетулер валютаның айырбасталатын болып табылатынын қалай бағалауды және айырбасталмайтын жағдайда айырбас бағамын қалай айқындауды нақтылайды.

Түзетулерге сәйкес, егер ұйым қалыпты әкімшілік кідірісті ескеруге мүмкіндік беретін мерзімде және нарық немесе айырбастау тетігі арқылы басқа валютаны ала алатын болса, валюта басқа валютаға айырбасталады деп есептеледі.

Ұйым нақты уақыт сәтінде және белгілі бір мақсат үшін валютаның айырбасталымдылығын бағалайды. Егер ұйым осы мақсат үшін бағалау күніне басқа валютаның елеусіз сомасынан артық ала алмаса, валюта айырбасталмайтын болып есептеледі.

Айырбасталымдылықты бағалау ұйымның айырбастау ниетіне немесе шешіміне емес, басқа валютаны алу қабілетіне негізделеді.

Егер валюта айырбасталымды болып табылмаса, ұйым бағалау күніндегі споттың тиісті бағамын бағалауға тиіс. Спот бағамын бағалаудың мақсаты ағымдағы экономикалық жағдайларда нарықтық қатысушылар арасында реттелген мәміле жасалуы мүмкін баға деңгейін көрсететін айырбас бағамын айқындау болып табылады.

Түзетулер спот бағамын бағалаудың нақты әдісін белгілемейді, алайда ұйым бақыланатын айырбас бағамын түзетусіз немесе бағалаудың өзге әдісін пайдалана алады. Бақыланатын курстардың мысалы ретінде:

- айырбасталымдылығы бағаланатыннан өзге мақсат үшін спот бағамы;
- айырбасталымды қалпына келтіргеннен кейін ұйым басқа валютаны ала алған айырбастаудың бірінші бағамы пайдаланыла алады.

Бағалаудың басқа әдісін пайдаланған кезде ұйым кез келген бақыланатын айырбас бағамын (мысалы, нарықтардағы мәмілелер бағамдарын немесе орындалуы мүмкін құқықтар мен міндеттемелерді жасамайтын тетіктер арқылы) қолдана алады және егер бұл спот бағамын бағалау мақсатына қол жеткізу үшін қажет болса, осы бағамды түзете алады.

Егер ұйым спот бағамын валютаның айырбасталмауы жағдайында бағаласа, ол есептілікті пайдаланушыларға айырбасталымның болмауы ұйымның қаржылық нәтижелеріне, қаржылық жағдайына және ақша қаражатының қозғалысына қалай әсер ететінін немесе әсер етуі мүмкін екенін түсінуге мүмкіндік беретін ақпаратты ашуға тиіс.

Түзетулер жаңа талаптарды қолдану жөніндегі басшылыққа алынатын нұсқауларды, сондай-ақ олардың гипотетикалық жағдайларда қолданылуын көрсететін иллюстрациялық мысалдарды қамтитын ХҚЕС (IAS) 21-ге жаңа қосымшаны қамтиды.

Сондай-ақ ХҚЕС айырбасталымдылықты бағалау бөлігінде ХҚЕС (IAS) 21 қайта қаралған нұсқасымен келісу үшін ХҚЕС (IFRS) 1-ге тиісті өзгерістер енгізді.

Түзетулер 2025 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Түзетулерді ретроспективті қолдануға жол берілмейді; оның орнына ұйымдар арнайы өтпелі ережелерді ұстануға міндетті.

Компания басшылығы осы түзетулерді қолдану компанияның қаржылық есептілігіне болашақта әсер етуі мүмкін деп күтуде.

ХҚЕС (IFRS) 18 Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу

ХҚЕС (IFRS) 18 ХҚЕС (IAS) 1 ауыстырады, бұл ретте ХҚЕС (IAS) 1 талаптарының көп бөлігі өзгеріссіз сақталады. Жаңа стандарт оларды қосымша талаптармен толықтырады. Бұдан басқа, ХҚЕС (IAS) 1 кейбір тармақтары ХҚЕС (IAS) 8 және ХҚЕС (IFRS) 7-ге көшірілді. Сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IAS) 33 Акцияға шаққандағы пайдаға болмашы өзгерістер енгізілді. ХҚЕС (IFRS) 18 жаңа талаптарды енгізеді:

- пайда мен залалдар туралы есепте белгілі бір санаттар мен аралық қорытындыларды ұсыну;

- есептілікке ескертпелерде басқару есептілігі метрикасын (БЕМ) ашу;

- ақпаратты агрегаттау және дезагрегациялау қағидаттарын жақсарту.

Ұйым мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2027 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

кезеңдер үшін ХҚЕС (IFRS) 18 қолдануға тиіс. ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IAS) 33 түзетулер, сондай-ақ қайта қаралған ХҚЕС (IAS) 8 және ХҚЕС (IFRS) 7 ХҚЕС (IFRS) 18 қолданумен бір мезгілде күшіне енеді. ХҚЕС (IFRS) 18 көзделген өтпелі ережелерді қоспағанда, ретроспективті қолдануды талап етеді.

Компания басшылығы осы стандартты енгізу компанияның болашақтағы қаржылық есептілігіне әсер етуі мүмкін деп күтуде.

ХҚЕС (IFRS) 19 Жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу

ХҚЕС (IFRS) 19 білікті еншілес компанияларға ХҚЕС-ке сәйкес қаржылық есептілікті жасау кезінде ақпаратты ашуға қысқартылған талаптарды қолдануға мүмкіндік береді.

Еншілес компания, егер оның жария есептілігі болмаса немесе оның түпкілікті немесе аралық бас компаниясы ХҚЕС талаптарына сәйкес келетін және жария пайдалану үшін қолжетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті құрайтын болса, қысқартылған ашуға құқығы бар. ХҚЕС (IFRS) 19 қолдану осындай еншілес компаниялар үшін ерікті болып табылады және ашылатын ақпараттың тізбесін реттейді.

Ұйым ХҚЕС (IFRS) 19, егер есепті кезеңнің соңында:

- ол еншілес компания (аралық бас компанияны қоса алғанда) болып табылса;
- оның жария есептілігі болмаса;
- оның түпкілікті немесе аралық бас компаниясы ХҚЕС-ке сәйкес келетін және көпшілікке пайдалану үшін қолжетімді шоғырландырылған есептілікті жасаса, қолдана алады.

Еншілес компания жария есептілігі бар болып есептеледі, егер:

- оның борыштық немесе үлестік құралдары жария нарықта сатылса не ол жария нарықта (ұлттық немесе шетелдік қор биржасында, биржадан тыс нарықта, жергілікті және өңірлік нарықтарды қоса алғанда) сауда үшін осындай құралдарды шығару процесінде болса;

немесе

- ол өзінің негізгі қызмет түрлерінің бірі ретінде үшінші тараптардың кең тобының атынан сенімгерлік басқарудағы активтерді ұстаса (мысалы, банктер, кредиттік одақтар, сақтандыру компаниялары, брокерлер/дилерлер, инвестициялық пай қорлары және инвестициялық банктер әдетте осы критерийге сәйкес келеді).

ХҚЕС (IFRS) 19 қолдануға құқығы бар компаниялар оны шоғырландырылған, жеке немесе дара қаржылық есептілікте пайдалана алады. Шоғырландырылған есептілікте ХҚЕС (IFRS) 19 қолданбайтын аралық бас компания оны жеке қаржылық есептілікте қолдана алады.

Жаңа стандарт 2027 жылғы 1 қаңтардан басталатын есептік кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Егер компания ХҚЕС (IFRS) 19-ды ХҚЕС (IFRS) 18-ге қарағанда ерте қолданса, ол ХҚЕС (IFRS) 19 қосымшасында белгіленген ақпаратты ашуға қойылатын талаптардың модификацияланған жинағын пайдалануға тиіс. Егер компания ХҚЕС (IAS) 21-ге түзетулерден бұрын ХҚЕС (IFRS) 19 қолданса, ол валютаның айырбасталмайтындығы туралы ақпаратты ашу бөлігінде ХҚЕС (IFRS) 19 талаптарын қолдануға міндетті емес.

Компания басшылығы топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін жасау мақсатында ХҚЕС (IFRS) 19 қолдануды болжамайды.

Көрсетілген түзетулер Компанияның қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

4. Есеп саясатының негізгі қағидаттары Есеп саясатындағы өзгерістер

Ақша қаражаты

Ақша қаражаты өзіне қолма-қол ақша қаражатын, банктердегі ағымдағы шоттардағы қаражатты, сондай-ақ депозиттік шоттарда орналастырылған (бастапқы өтеу мерзімі 3 айға дейін), ақша қаражатының белгілі бір сомасына оңай айналатын және құнның өзгеруінің болмашы тәуекеліне ұшырайтын, қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалық салынбаған қаражатты қамтиды.

Қаржы активтері

Бастапқы тану кезінде қаржы активтерін жіктеу оған сәйкес Компания қаржы активтерін басқаратын

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

бір бизнес-модель негізінде айқындалады:

- Мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу болып табылатын бизнес-модель, оған сәйкес Компания ақша қаражатын және саудалық дебиторлық берешекті ескереді.

Мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу болып табылатын бизнес-модель қаржы активтерін амортизацияланған құн бойынша есепке алуды болжайды.

Қаржы активі амортизацияланған құн бойынша, егер ол төмендегі екі шартқа да жауап берген жағдайда ғана бағаланады:

- актив мақсаты шартта көзделген ақша қаражаты ағындарын алу үшін активтерді ұстау болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптарында негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген борыш пен пайыздардың негізгі сомасын ғана төлеуді білдіретін ақша қаражаты ағындарының белгіленген мерзімде туындауы көзделген.

Қаржы активінің амортизацияланған құны - бұл бастапқы тану кезінде қаржы активі бағаланатын сома, борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдерді шегере отырып, қосылған немесе шегере отырып, залалға бағалау резервін ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген көрсетілген бастапқы сома мен өтеу мерзімі басталған кезде төленетін сома арасындағы жинақталған айырма амортизациясының шамасы.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша пайда мен залалдар пайда мен залалдар туралы есепте және өзге де жиынтық кірісте пайданың немесе залалның құрамында танылады:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер;
- қауымдасқан ұйымдардың кірісіндегі/залалындағы үлес;
- күтілетін кредиттік залалдар және құнсызданудан болған залалдардың қалпына келтірілген сомалары;
- валюта бағамдарының өзгеруінен пайда немесе залалдар;
- өзге де пайдалар мен залалдар.

Қаржы активтерін басқару жөніндегі бизнес-модель өзгерген жағдайды қоспағанда, оларды бастапқы танығаннан кейін қаржы активтерін жіктеу өзгермейді. Мұндай өзгерістер ішкі немесе сыртқы елеулі өзгерістердің салдарынан өте сирек болады деп күтілуде. Компания оның операцияларына қатысты (Компанияның бизнестің белгілі бір бағытын сатып алуы, шығуы немесе тоқтатуы) маңызды қандай да бір қызметті жүзеге асыра бастағанда немесе тоқтатқанда ғана елеулі өзгерістер болуы мүмкін.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Компания барлық қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін таниды.

Қаржы активін бастапқы тану кезінде Компания 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең сомада күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін таниды.

12 айлық күтілетін кредиттік залалдар - бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдардың бір бөлігі.

Егер бастапқы танылғаннан кейін қаржы активі бойынша кредиттік тәуекел едәуір ұлғайса, Компания бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалға тең сомада күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервін таниды.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резервінің сомасы қаржылық есептілікте осындай активтердің жалпы баланстық құнының азаюы ретінде ұсынылады. Баланстық құнның төмендеуі активтердің тиісті шоттарының контрактив шоты ретінде күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін қалыптастыру есебінен жүзеге асырылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын үмітсіз деп танылған қаржы активтері бағалау резервінің есебінен есептен шығарылады. Кейіннен алынған бұрын есептен шығарылған сомаларды өтеу осындай резерв есебінен қалпына келтіріледі. Резервтің өзгеруі пайда немесе залалдың құрамында көрсетіледі.

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

Әрбір есепті күнге Компания амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің кредиттік құнсыздануы мәніне олардың құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі осындай қаржы активі бойынша ақша қаражатының есептік болашақ ағынына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиға болған кезде кредиттік-құнсызданған болып табылады.

Қаржы активінің кредиттік құнсыздануының куәлігі, атап айтқанда, мынадай байқалатын деректер болып табылады:

- эмитенттің немесе контрагенттің едәуір қаржылық қиындықтары;
- шарт талаптарының бұзылуы (мысалы: пайыздарды немесе борыштың негізгі сомасын төлеуден бас тарту немесе жалтару);
- эмитенттің банкроттығы немесе қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығының жоғары болуы;
- қаржылық қиындықтарға байланысты осы қаржы активі үшін белсенді нарықтың жоғалуы;
- дебиторлық берешектің барлық номиналды сомасын өндіріп алу мүмкін болмайтынын көрсететін дебиторлық берешекті өтеу мерзімдерін ретроспективті талдау.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалау кезінде Компания практикалық сипаттағы оңайлатуларды пайдаланады. Мұндай активтер бойынша күтілетін кредиттік залалдарды есептеу бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып жүргізіледі. Компания кредиттік залалдардың пайда болуының өзінің бұрынғы тәжірибесін тиісінше 12 айлық күтілетін кредиттік залалдарды немесе бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарды бағалау үшін пайдаланады.

Қаржылық міндеттемелер

Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша танылады. Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және өзге де кредиторлық берешекті қамтиды.

Бастапқы танылғаннан кейін кредиторлық берешек тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Кірістер мен шығыстар міндеттемелерді тану тоқтатылған кезде пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып амортизацияның есептелуіне қарай танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконтты немесе сыйлықақыны, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық шығыстардың құрамына енгізіледі.

Егер міндеттемелер өтелсе, жойылса немесе олардың қолданылу мерзімі аяқталса, қаржылық міндеттемелерді тану тоқтатылады. Егер қолда бар қаржылық міндеттеме елеулі ерекшеленетін талаптармен сол кредитордың алдындағы басқа міндеттеменен ауыстырылса немесе егер қолда бар міндеттеменің талаптары едәуір өзгерсе, мұндай елеулі өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма пайданың немесе залалдардың құрамында танылады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу

Қаржылық жағдай туралы есепте таза сальдо көрсетіле отырып, қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу өзара есепке алуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқық болған кезде ғана жүзеге асырылады және таза сома негізінде өтеуді жүргізуге немесе активті міндеттемені реттеумен бір мезгілде өткізуге ниеті бар.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздану бойынша залалдарды шегергендегі өзіндік құн бойынша қаржылық есептілікте көрсетіледі. Негізгі құралдардың бастапқы құны сатып алу құнын, оның ішінде импорттық баждар мен өтелмейтін салықтарды, сондай-ақ активті жұмыс жағдайына келтіруге және оны нысаналы пайдалану орнына жеткізуге байланысты кез келген тікелей шығындарды қамтиды.

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

Негізгі құралдарды кейінгі бағалау кез келген жинақталған амортизацияны шегере отырып, бастапқы құны бойынша есепке алу моделі бойынша жүргізіледі.

Әрбір есепті күнге бастапқы танылғаннан кейін Компания негізгі құралдар құнының төмендеу белгілерінің болуын айқындайды. Егер осындай ең болмағанда бір белгі анықталса, Компания өтелетін соманы бағалайды, ол екі шаманың: активтің таза сату бағасының және оны пайдаланудың құнының ең үлкені ретінде айқындалады. Активтің баланстық құны өтелетін сомаға дейін азайтылады, ал айырма пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте шығыс (құнның төмендеуінен болатын залал) ретінде көрсетіледі.

Өткен есепті кезеңдерде танылған актив құнының төмендеуінен болған залал, егер өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған бағалардың өзгеруі болса, түзетіледі.

Тозу төменде көрсетілгендей пайдалы қызметтің есептік мерзімі ішінде тік сызықты әдіс негізінде есептеледі:

Кеңсе жабдығы және компьютерлер
Басқалары

Ұтымды пайдалану мерзімі (жыл саны)

2,5 - 7

2-2,5

Негізгі құралдар объектісін тану ол істен шыққан кезде немесе оны пайдаланудан немесе істен шығарудан болашақ экономикалық пайда алу бұдан әрі күтілмеген кезде тоқтатылады. Активті тануды тоқтату кезінде туындайтын кез келген кірістер немесе залалдар (істен шығудан түскен таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептелген) активті тану тоқтатылған жылы пайдаға немесе залалға қосылады.

Жөндеу мен қызмет көрсетуге арналған шығындар сияқты негізгі құралдарды пайдалануға енгізгеннен кейін шеккен шығындар әдетте осы шығындар туындаған кезеңдегі пайдаға немесе залалға жатқызылады. Негізгі құралды пайдаланудан күтілетін болашақ экономикалық пайданың оның бастапқы бағалау көрсеткіштерінен тыс ұлғаюына әкелетін шығындар негізгі құралдардың қосымша құны ретінде капиталдандырылады.

Материалдық емес активтер

Компанияның материалдық емес активтері бағдарламалық қамтамасыз етуді қамтиды. Бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша ескеріледі. Материалдық емес активтер бастапқы танылғаннан кейін жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалдар шегеріле отырып, өзіндік құн бойынша есепке алынады. Материалдық емес активтерді ұтымды пайдалану мерзімі 5 жылды құрайды. Материалдық емес активтер болжамды мерзім ішінде амортизацияланады.

Активтердің қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі, амортизация әдісі қайта қаралады және қажет болған жағдайда әрбір қаржы жылының соңында түзетіледі. Активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кеткен жағдайда құнсызданудан болған залалдар танылады. Құнсызданудан болған залалдар пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания активтердің құнсыздануының қандай да бір белгілерінің болуына бағалау жүргізеді. Егер мұндай белгілер болса немесе құнсыздану мәніне активті жылдық тестілеу жүргізу талап етілсе, Компания активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің өтелетін құны активтің әділ құнының немесе өндіруші бірліктің ең үлкен шамасы өткізуге жұмсалған шығындарды және оның пайдалану құнын шегеру болып табылады және егер актив ақша қаражатының ағынын туындатпаса, ол едәуір дәрежеде өзге активтерден немесе активтер топтарынан ақша қаражатының ағынына тәуелсіз болса, жеке актив бойынша айқындалады. Активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кеткен жағдайларда актив құнсызданған болып есептеледі және оның өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдалану құнын бағалау кезінде есептік болашақ ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағаларын және активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып,

ағымдағы құнға дисконтталады. Әділ құнды айқындау кезінде сатуға жұмсалатын шығындарды шегеру кезінде бағалаудың тиісті моделі пайдаланылады.

Жалғасатын қызметтен болатын құнсыздану бойынша залалдар құнсызданған активтің функциясына сәйкес келетін шығыстар санаттарындағы пайда мен залалдарда танылады.

Қауымдасқан ұйымға инвестициялар

Қауымдасқан ұйымға инвестицияларды есепке алуды Компания бастапқы құны бойынша жүргізеді. Пайданы бөлу нәтижесінде инвестициялар объектісінен алынған қаражат пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есепте дивидендтер бойынша Компания кірістерінің құрамында танылады.

Салық салу

Ағымдағы табыс салығы

Ағымдағы және өткен кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органының өтеуі немесе төлеуі күтілетін сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде заңдастырылған салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы пайдаланылады.

Кейінге қалдырылған табыс салығы

Кейінге қалдырылған табыс салығы қаржылық есептілік мақсатында активтер мен міндеттемелердің салық салынатын базасы мен олардың баланстық құны арасындағы уақытша айырмалар бойынша міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, есепті күнге танылады.

Кейінге қалдырылған салық, ол тікелей капиталда немесе өзге де жиынтық кіріс құрамында танылатын баптарға жататын жағдайларды қоспағанда, пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Мұндай жағдайларда ол капиталда немесе өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады.

Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер барлық шегерілетін уақытша айырмалар, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда алынуының елеулі ықтималдығы бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақытша айырмалар, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салықтық залалдар есепке алынады.

Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және егер кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтердің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайда алыну ықтималдығы аз болса, төмендейді. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылмаған активтер әрбір есепті күнге қайта қаралады және болашақ салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық бойынша активтерді пайдалануға мүмкіндік беретін елеулі ықтималдық пайда болатын дәрежеде танылады. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер актив сатылатын, ал міндеттеме өтелетін есепті жылы, есепті күнгі жағдай бойынша қолданысқа енгізілген немесе іс жүзінде заңдастырылған салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізінде қолданылатын болады деп болжанатын салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Клиринг операциялары және өзге де кірістер (шығыстар) бойынша кірістер мен шығыстарды тану

Компания клиенттерге биржалық қамтамасыз ету есебінде жасалатын клирингтік қызметтерді және жеткізу шарттары бойынша биржалық сауда-саттыққа қатысушылар арасында толық немесе ішінара төлем жүргізу жөніндегі қызметтерді, сондай-ақ сауда шоттарының кодтарын тіркеу және жүргізу жөніндегі қызметтерді ұсынады. Қызметтер көрсету клирингке қатысушылармен белгіленбеген мерзімге жасалатын өтеулі шарттар негізінде жүзеге асырылады және орындалатын жалғыз міндеттемені қамтиды. Көрсетілетін қызметтердің бағасы Компания белгілеген тарифтерге сәйкес айқындалады. Кірістерді тану әрбір операция үшін бекітілген тарифтерге сәйкес жүргізіледі. Шығыстар ақша қаражатының қашан төленгеніне қарамастан, тиісті тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді іс жүзінде алған сәтте ескеріледі және олар жататын кезеңдегі қаржылық

есептілікте көрсетіледі.

Қаржылық кірістер мен шығыстар

Қаржылық кірістердің құрамына инвестицияланған қаражат бойынша пайыздық кірістер енгізіледі. Пайыздық кіріс пайда болған сәтте пайданың немесе залалдың құрамында танылады және оның сомасы пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып есептеледі.

Қаржылық шығыстар қарыз қаражатын тарту кезінде туындайды. Пайыздық шығыс пайда болу сәтіндегі пайданың немесе залалдың құрамында танылады және оның сомасы пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып есептеледі.

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал қатысушылар салған салымдардың бастапқы құны бойынша танылады.

Жұмыскерлерге сыйақылар

Компанияда Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағдарламасынан басқа, жұмыс беруші мен жұмыскерден салықтарды ұстап қалғанға дейін жалақының ағымдағы төлемдерінің пайызы ретінде есептелген ағымдағы төлемдерді енгізуді талап ететін зейнетақымен қамсыздандыру туралы қандай да бір келісімдер жоқ. Компанияның еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төлемдер немесе есептеуді талап ететін басқа өтемақылар бойынша міндеттемелері жоқ. Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша шығыстар жұмыскерлердің өздерінің еңбек міндеттерін орындауына қарай танылады.

Жалға алу

Шарт жасасу сәтінде Компания келісімнің жалдау болып табылатынын не оның жалдау белгілері бар-жоғын бағалайды. Басқаша айтқанда, Компания шарт бойынша сәйкестендірілетін активтің пайдаланылуын белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтеуге айырбастауға бақылау жасау құқығы берілетін-берілмейтіндігін айқындайды.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Компания жалға беру басталған күнгі пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды (яғни базалық актив пайдалану үшін қол жетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалдар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасын, жалдау басталған күні немесе жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегергендегі осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындарды және жалдау төлемдерін қамтиды. Егер Компанияда жалдау мерзімінің соңында ол жалға алынған активке меншік құқығын алатынына жеткілікті сенімділік болмаса, пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа: активті ұтымды пайдаланудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні Компания жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау бойынша міндеттемелерді таниды. Жалдау төлемдері жалға алу бойынша кез келген ынталандыру төлемдерін шегергендегі тіркелген төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге байланысты болатын ауыспалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленуі күтілетін сомаларды қамтиды. Жалдау төлемдері сондай-ақ, егер Компанияның осы опционды орындаатынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасын және егер жалдау мерзімі Компанияның жалдауды тоқтату опционын ықтимал орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтатқаны үшін айыппұлдар төлеуді қамтиды. Индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес ауыспалы жалдау төлемдері осындай

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

төлемдерді жүзеге асыруға әкелетін оқиға немесе шарт басталған кезеңде шығыстар ретінде танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Компания, егер жалдау шартында көрсетілген пайыздық мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмаса, жалдау басталған күні қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдау басталған күннен кейін жалдау бойынша міндеттемелердің шамасы пайыздарды есептеуді көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Бұдан басқа, түрлендіру, жалдау мерзімі өзгерген, тіркелген жалдау төлемдерінің мәні өзгерген немесе базалық активті сатып алу опционы өзгерген жағдайда жалдау бойынша міндеттемелердің баланстық құнын қайта бағалау жүргізіледі.

Ұзартуға опционы бар шарттарда жалдау мерзімін айқындау кезінде елеулі пайымдау

Компания жалдау мерзімін мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, жалдауды ұзартуға арналған опцион көзделген кезеңдермен немесе егер оның орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдауды тоқтатуға арналған опцион көзделген кезеңдермен бірге айқындайды.

Компания ұзартуға арналған опционды орындайтынына жеткілікті сенімділіктің болуын анықтау үшін пайымдауды қолданады. Бұл ретте ол жалдауды ұзартуға арналған опционды орындау үшін экономикалық ынталандырудың туындауына алып келетін барлық орынды факторларды ескереді.

Жалдау басталған күннен кейін Компания елеулі оқиға не Компанияның бақылауындағы жағдайлардың өзгеруі туындаған кезде жалдау мерзімін қайта бағалайды және оның жалдауды ұзартуға арналған опционды орындау (немесе орындамау) қабілетіне әсер етеді (мысалы, бизнес-стратегияны өзгерту).

Операциялық жалдау

Операциялық жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде шығыстарға біркелкі есептен шығарылады және басқа операциялық шығыстардың құрамына енгізіледі.

Бағалау және шартты міндеттемелер, шартты активтер

Бағалау міндеттемелері Компанияда өткен оқиғаның нәтижесі ретінде ағымдағы міндеттемелер (заңдық немесе практикадан туындайтын) болғанда және бұл ретте міндеттемені орындау мақсатында экономикалық пайданы білдіретін ресурстардың әкетілуінің жеткілікті ықтималдығы болғанда және осы міндеттеменің сомасын дұрыс айқындау мүмкіндігі болғанда танылады.

Шартты міндеттемелер қаржылық есептілікте танылмайды. Егер экономикалық пайда алумен ұштасқан ресурстардың жылыстау мүмкіндігі ғана ықтимал болып табылса, олар ашылады.

Шартты активтер қаржылық есептілікте танылмайды. Экономикалық пайда ағыны ықтимал болып табылатын кезде шартты активтер қаржылық есептілікте ашылады.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Қаржылық жағдай туралы есепті жасау күніне Компанияның жағдайы туралы қосымша ақпарат беретін жыл аяқталғаннан кейінгі оқиғалар (түзетуші оқиғалар) қаржылық есептілікте көрсетіледі. Жыл аяқталғаннан кейін болған, түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болса, ескертпелерде ашылады.

Шетел валютасын қайта есептеу

Қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол Компанияның функционалдық валютасы және есептілікте ұсыну валютасы болып табылады.

Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда операция күніндегі бағам бойынша функционалдық валютада көрсетіледі. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютада

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу немесе қайта санау кезінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар шетелдік бөлімшеге таза инвестицияларды хеджирлеуді қамтамасыз ететін монетарлық баптарды қоспағанда, пайда мен залалдар құрамында көрсетіледі. Олар пайда немесе залал туралы есепте және өзге де жиынтық кірісте танылған кезде таза инвестициялар шығарылған сәтке дейінгі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі. Көрсетілген монетарлық баптар бойынша туындаған бағамдық айырмалар бойынша салық шығыстары мен салықтарды өтеуден түскен кірістер де өзге жиынтық кірісте ескеріледі.

Шетел валютасындағы тарихи құн негізінде бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетел валютасымен бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнын айқындау күніне қолданылатын бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Қазақстан Республикасында ресми бағамдар ретінде Қазақстан қор биржасында (ҚҚБ) белгіленген орташа алынған валюта бағамдары пайдаланылады.

Валюта айырбастаудың мынадай бағамдары қаржылық есептілікті жасау кезінде қолданылды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	523,54	454,56

5. Басшылықтың елеулі бағалау салалары және бағалаудың белгісіздік көздері

Компанияның қаржылық есептілігін дайындау басшылықтан есепті күнге есептілікте ұсынылған активтер мен міндеттемелер сомасына, сондай-ақ аяқталған кезең ішіндегі кірістер мен шығыстар сомасына әсер ететін бағалау жүргізуді талап етеді. Басшылық өз пікірлері мен бағаларына тұрақты түрде бағалау жүргізеді. Басшылық өзінің бағалары мен пайымдауларын тарихи тәжірибеге және осы жағдайларда ақылға қонымды деп саналатын өртүрлі факторларға негіздейді. Нақты нәтижелер өртүрлі жорамалдар мен жағдайларда осы бағалардан ерекшеленуі мүмкін.

Мынадай ескертулерде, атап айтқанда, белгісіздікті бағалауды талап ететін негізгі салалар туралы және есеп саясатының ережелерін қолдану процесінде қалыптастырылған және қаржылық есептілікте көрсетілген сомаға неғұрлым елеулі әсер еткен неғұрлым маңызды пайымдаулар туралы ақпарат берілген:

- 6, 7, 10-ескертпелер - Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдар резерві. Бағалау күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервінің мөлшеріне қатысты жасалды.
- 11, 12-ескертпелер - Негізгі құралдар, материалдық емес активтер. Бағалау кезінде жасалды активтердің пайдалы қызмет мерзімдерін айқындау.
- 16-ескертпе - Жалдау бойынша міндеттемелер. Бағалау жалдау мерзімін ұзартуға арналған опционның мерзімін және дисконттау мөлшерлемесін айқындау кезінде жасалды.
- 26-ескертпе - Табыс салығы бойынша шығыстар. Бағалау мыналарға қатысты жасалды:
ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыстардың туындауы.

6. Ақша қаражаты

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Ұлттық валютадағы ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты	1 072	84 484
Шетел валютасындағы ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты	-	-
Жинақ шоттарындағы ұлттық валютадағы ақша қаражаты.	3 448 599	1 447 846
Шетел валютасындағы жинақ шоттарындағы ақша қаражаты	155 047	226 910
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(280)	(4 377)
Барлығы:	3 604 438	1 754 862

Ұлттық валютадағы ақша қаражаты жинақ шоттарында 1 күннен 30 күнге дейінгі мерзімге жылдық 13,75% және 14,25% орналастырылды.

Шетел валютасындағы (АҚШ долларындағы) ақша қаражаты жинақ шоттарында жылдық 0,1%-бен 3 айға дейінгі мерзімге орналастырылған.

Компания кепілдік қамтамасыз ету ретінде және сауда-саттыққа қатысу үшін биржалық сауда-саттыққа қатысушылардан алынатын қаражатты пайыздық кіріс алу үшін 1 күннен 30 күнге дейінгі мерзімге қазақстандық банктердегі жинақ шоттарына орналастырады.

Күтілетін кредиттік залалдар резервінің қозғалысы

	2024 жыл	2023 жыл
Жыл басына	(4 377)	(18 093)
Резервті қалпына келтіру бойынша кірістер	11 053	17 028
Резервті құру бойынша шығыстар	(6 956)	(3 312)
Жыл соңына	(280)	(4 377)

7. Қысқа мерзімді дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек мынадай баптарды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Саудалық дебиторлық берешек	5 140	25 169
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(144)	(99)
Барлығы:	4 996	25 070

Күтілетін кредиттік залалдар резервінің қозғалысы

	2024 жыл	2023 жыл
Жыл басына	(99)	(97)
Резервті қалпына келтіру бойынша кірістер	73	255
Күтілетін кредиттік залалдар резервін құру бойынша шығыстар	(118)	(257)
Жыл соңына	(144)	(99)

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

8. Өзге қысқа мерзімді активтер

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Өзге де қаржы активтері	41 600	1 200
Сақтандыру үшін алдын ала төлем	434	618
Басқалар	28	-
Өзге қысқа мерзімді активтер жиынтығы	42 062	3 365

9. Ағымдағы салық активтері

Ағымдағы салық активтері мынадай баптарды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Корпоративтік табыс салығы	1	-
Қосылған құн салығы	7 095	8 009
Барлығы:	7 096	8 009

10. Берілген аванстар

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Берілген аванстар	32 600	56 000
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(18)	-
Барлығы:	32 582	56 000

Күтілетін кредиттік залалдар резервінің қозғалысы

	2024 жыл	2023 жыл
Жыл басына	-	-
Резервті қалпына келтіру бойынша кірістер	-	-
Күтілетін кредиттік залалдар резервін құру бойынша шығыстар	(18)	-
Жыл соңына	(18)	-

11. Негізгі құралдар

2024 және 2023 жылдардағы негізгі құралдардың қалдықтары мен қозғалысы туралы ақпарат:

	Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	Өзге де машиналар мен жабдықтар	Жиһаз	Көлік құралы	ЖИЫН Ы:
Бастапқы құны					
2023 жылғы 1 қаңтарға	14 895	13 856	819	-	29 570
Сатып алу	11 892	1 244	671	35 000	48 807
Есептен шығару	(5 213)	(2 537)	-	-	(7 750)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	21 574	12 563	1 490	35 000	70 627
Сатып алу	-	968	-	21 000	21 968

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

Жылжыту		32	(32)		
Есептен шығару	-				
2024 жылғы 31 желтоқсанға	21 574	13 563	1 458	56 000	92 595
Жинақталған тозу					
2023 жылғы 1 қаңтарға	(2 234)	(9 490)	(144)		(11 868)
Есептелген тозу	(2 979)	(2 424)	(250)	(1 667)	(7 320)
Есептен шығару	5 213	2 537	-	-	7 750
2023 жылғы 31 желтоқсанға	-	(9 377)	(394)	(1 667)	(11 437)
Есептелген тозу	(4 533)	(993)	(290)	(5 750)	(11 566)
Жылжыту		(5)	5		
Есептен шығару	-	-	-	-	-
2024 жылғы 31 желтоқсанға	(4 533)	(10 375)	(679)	(7 417)	(23 004)
Баланстық құны:					
2023 жылғы 31 желтоқсанға	21 574	3 186	1 096	33 333	59 189
2024 жылғы 31 желтоқсанға	17 041	3 187	779	48 583	69 590

Толық амортизацияланған активтер

2024 жылғы 31 желтоқсанда пайдаланудағы толық амортизацияланған активтердің құны 7 883 мың теңгені құрады.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер Компания кеңсесі ретінде жалға алынған тұрғын емес үй-жайларды білдіреді.

12. Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бойынша қалдықтар және 2024 және 2023 жылдардағы қозғалыс:

	Бағдарламалық қамтамасыз ету	
Бастапқы құны		
2023 жылғы 1 қаңтарға		1 678
Сатып алу		-
Есептен шығару		(100)
2023 жылғы 31 желтоқсанға		1 578
Сатып алу		20 893
Есептен шығару		-
2024 жылғы 31 желтоқсанға		22 471
Жинақталған тозу		
2023 жылғы 1 қаңтарға		(1 437)
Есептен шығару		100
Есептелген тозу		(92)
2023 жылғы 31 желтоқсанға		(1 429)
Есептен шығару		(1 447)
Есептелген тозу		19

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
 (мың теңгемен)

2024 жылғы 31 желтоқсанға (2 876)

Баланстық құны:
 2023 жылғы 31 желтоқсанға 149
 2024 жылғы 31 желтоқсанға 19 595

13. Берілген қарыздар

Берілген қарыздар былайша берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Заңды тұлғаларға берілген қарыздар	55 042	297 350
Жеке тұлғаларға берілген қарыздар алуға сыйақы	-	17 000
Жиыны	54 400	30 075
	109 442	344 425
Ұзақ мерзімді бөлім	109 442	344 425
Қысқа мерзімді бөлім	-	-
Жиыны	109 442	344 425

14. Қысқа мерзімді кредиторлық берешек

Қысқа мерзімді кредиторлық берешек мынадай баптарды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Жеткізушілер алдындағы берешек	4 020	-
Барлығы:	4 020	-

15. Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері

Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелерінің құрамында жұмыскерлердің пайдаланылмаған демалыстары бойынша есептелген міндеттемелер:

	2024 жыл	2023 жыл
Кезең басында	4 187	3 284
Есепті кезеңде пайдаланылды	(4 200)	(3 289)
Кезең үшін есептелді	3 193	4 192
Кезеңнің соңына:	3 180	4 187

16. Жалдау бойынша міндеттемелер

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді жалдаудың ағымдағы бөлігі	6 578	6 578
Ұзақ мерзімді жалдау бойынша дисконттың ағымдағы бөлігі	(2 795)	(3 348)
Қысқа мерзімді бөлік жиыны:	3 783	3 235

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

Жалға алудың ұзақ мерзімді бөлігі	19 733	26 310
Ұзақ мерзімді жалдау бойынша дисконттың ағымдағы бөлігі	(4 087)	(6 881)
Барлығы ұзақ мерзімді бөлім:	15 646	19 429

Жалға алу бойынша дисконттың қозғалысы

	2024 жыл	
	Қысқа мерзімді бөлім	Ұзақ мерзімді бөлім
Жыл басына		
Дисконтты тану	(3 343)	(6 881)
Қысқа мерзімді бөлікке ауыстыру	-	-
Дисконт амортизациясы бойынша шығыстар	(2 795)	2 795
Жыл соңына	(2 795)	(4 087)

17. Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер

Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер мынадай баптарды қамтиды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Сауда-саттыққа қатысушылардың мерзімді нарық бойынша жарналары	54	427
Сауда-саттыққа қатысушылардың жарналары (мамандандырылған аукцион, ҚҚЖА)	3 348 158	1 340 123
Сауда-саттыққа қатысушылардың жарналары (жасырын аукцион)	50	18 052
Сауда-саттыққа қатысушылардың мерзімді нарықтағы сақтандыру қорына жарналары (кепілдік жарналар)	78 983	83 993
Басқалар	57	58
Барлығы:	3 427 302	1 442 652

Өзге қысқа мерзімді міндеттемелердің құрамында мынадай режимдерде биржалық қамтамасыз ету сомасы ескеріледі: қосарлы қарсы жасырын биржалық аукцион (ҚҚЖА); мамандандырылған биржалық аукцион, жасырын биржалық аукцион, сондай-ақ қосарлы қарсы жасырын аукционда жасалған мәмілелер бойынша толық ақы төлеу, биржалық сауда-саттыққа қатысу және жасалған биржалық мәмілелер бойынша толық ақы төлеу үшін клирингке қатысушылардан алынған жарналар.

18. Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	12 500	
Төленетін ұзақ мерзімді сыйақылар	11	

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

Барлығы:

12 511

19. Жарғылық капитал

2024 жылы компанияның жарғылық капиталында мынадай өзгерістер болды: «ЕСЖ тауар биржасы» АҚ компаниясының қатысу үлесін иеліктен шығару нәтижесінде серіктестіктің жалғыз қатысушысы 100% иелену үлесімен QazX Ltd. жеке компаниясы болды. Бұдан басқа, есептік кезеңде қатысушылардың жалпы жиналысының шешіміне сәйкес 2022 жылға дивидендтер төлеу жүзеге асырылды. Қоғамның жарғылық капиталының жалпы сомасы 30 316 мың теңгені құрайды және толық төленді.

20. Қызметтерді өткізуден түскен кіріс

	2024 жыл	2023 жыл
Клирингтік қызмет көрсетуден түскен кіріс	55 048	59 227
Барлығы:	55 048	59 227

Қызметтер Қазақстан Республикасының аумағында уақыт кезеңі ішінде көрсетіледі.

21. Өткізілген қызметтердің өзіндік құны

	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы және персоналға арналған шығыстар	64 812	61 274
Салықтар және жалақыдан өзге де аударымдар	7 769	6 688
Пайдалану құқығындағы актив бойынша амортизация	3 263	1 936
Басқалары	2 245	1 378
Барлығы:	78 089	71 276

22. Қаржылық кірістер/(шығыстар), нетто

	2024 жыл	2023 жыл
Сыйақылар бойынша кірістер	385 801	694 680
Сыйақылар бойынша шығыстар	(3 352)	(1 639)
Жиыны:	382 449	693 042

23. Өкімшілік шығыстар

	2024 жыл	2023 жыл
Жалақы және персоналға арналған шығыстар	98 079	76 110
Кәсіби қызметтер	45 850	54 873
Өкілдік шығыстар	9 603	16 747
Салықтар және жалақыдан өзге де аударымдар	13 748	8 221
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің тозуы	8 614	4 478
Клирингтік жүйелерді сүйемелдегені үшін төлем	74 857	70 686
Банк қызметтері	2 617	2 969
Пайдалану құқығындағы актив бойынша амортизация	1 269	
Басқалар	40 823	
Жиыны:	295 460	

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

24. Өзге де кірістер

	2024 жыл	2023 жыл
Бағамдық айырмадан түскен кірістер	38 526	23 876
Берешекті есептен шығарудан түскен кіріс	18 070	
Күтілетін кредиттік залалдарға резервті қалпына келтіру бойынша кірістер	11 184	17 287
Активтердің істен шығуынан түскен кіріс	-	35 000
Жиыны:	67 780	76 163

25. Өзге де шығыстар

	2024 жыл	2023 жыл
Валюта айырбастау кезіндегі шығыстар	17 007	27 682
Күтілетін кредиттік залалдар резервін құру бойынша шығыстар	7 095	3 629
Активтердің істен шығуы бойынша шығыстар	-	35 000
Жиыны:	24 102	66 311

26. Табыс салығы бойынша шығыстар

2024 және 2023 жылдардағы табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтиды:

	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы кіріс салығы	53 325	99 924
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша (үнемдеу)/ шығыстар	2 579	1 170
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	55 903	101 094

Қолданыстағы салық мөлшерлемесін салыстыру

Корпоративтік табыс салығының сомасы корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесіне салық салынғанға дейін пайданы көбейту жолымен есептелген оның теориялық сомасынан былайша ерекшеленеді:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда	107 626	439 985
Табыс салығының белгіленген мөлшерлемесі	20%	20%
Белгіленген мөлшерлеме бойынша салықтың есеп айырысу сомасы	21 525	87 997
Тұрақты айырмашылықтардан түсетін салық тиімділігі	34 378	13 097
Табыс салығы	55 903	112 750

2023 жылғы 31 желтоқсанда және 2024 жылғы 31 желтоқсанда кейінге қалдырылған салық активтерінің/(міндеттемелерінің) есебі төменде келтірілген:

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

	2024 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залалдар туралы есепте танылатын кейінге қалдырылған пайдаға салынатын салық бойынша өзгеріс	2023 жылғы 31 желтоқсан	Бөлінбеген пайданы түзетуде танылатын кейінге қалдырылған пайда салығы бойынша өзгеріс	2022 жылғы 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық активтері:					
Күмәнді борыштар бойынша резерв	88	(818)	906	(2 732)	3 638
Демалыстар бойынша есептелген резерв	636	(201)	837	180	657
Болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындары	-	-	-	-	-
Кейінге қалдырылған салық активтерінің жиыны	724	(1 019)	1 743	(2 552)	4 295
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:					
Негізгі құралдар, материалдық емес активтер және жинақталған амортизация	3 143	1 559	1 584	(1 382)	2 966
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің жиыны	3 143	1 559	1 584	(1 382)	2 966
Таза кейінге қалдырылған салық активтері/(міндеттемелер)	2 419	(2 579)	159	-1 170	1 329

27. Шартты міндеттемелер

Қазақстан Республикасындағы саяси және экономикалық жағдайлар

Қазақстан Республикасын қоса алғанда, дамушы елдердің нарықтары неғұрлым дамыған елдердің тәуекелдерінен ерекшеленетін экономикалық, саяси, әлеуметтік, сот және заңнамалық тәуекелдерге ұшырайды. Қазақстан Республикасында бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгеруі мүмкін, оларды еркін түсіндіру мүмкіндігі бар. Қазақстан Республикасының болашақ даму бағыты үлкен дәрежеде мемлекеттің салық және кредит-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ елдегі саяси ахуалдың өзгеруіне байланысты.

Қазақстан Республикасының мұнай мен газдың үлкен көлемін өндіруіне және экспортқа шығаруына байланысты ел экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағасының өзгеруіне әсіресе сезімтал.

2015 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ұлттық Банкі теңгенің еркін қозғалымын бағамына негізделген жаңа ақша-кредит саясатына көшу туралы жариялады және валюталық дәлізді алып тастады.

Компанияның қаржылық жай-күйі мен болашақ қызметі дамушы елге тән жалғасын отырған

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

экономикалық проблемалар және экономика мен халыққа кредит беру қарқыны салдарынан нашарлауы мүмкін. Компания басшылығы экономикалық қиындықтардың дәрежесін де, ұзақтығын да болжай алмайды немесе олардың, егер осындай болса, Компанияның қаржылық нәтижелеріне әсерін бағалай алмайды.

Сот талаптары

Мезгіл-мезгіл Компания қызметі процесінде клиенттер мен контрагенттер Компанияға наразылық білдіре алады. Басшылық олар бойынша істі қарау нәтижесінде Компания елеулі шығын шекпейді деп санайды, өйткені ол мәміленің тарапы болып табылмайды.

Салықтар

Басшылық Компанияға қолданылатын әртүрлі салықтарды тануға қатысты кәсіби пікірлерді төлеуге де, өтеуге де қолданады. Тануға қатысты жорамалдар Компания пайдасына ең алдымен төленген ҚҚС өтеуге жататын салықтарға да қатысты жасалады және болжамды өтеуге және осындай өтеудің мерзіміне жатады. Салықтарға қатысты кәсіби пікірлерді қолдану кезінде басшылық салықтар бойынша қабылданған ұстаным қолданылатын заңнаманың талаптарына сәйкес келеді және салықтарды тану бойынша ықтимал нәтижені көрсетеді деп пайымдайды. Бағалау кейінге қалдырылған салық активтерін қоса алғанда, төлеуге немесе өтеуге жататын салықтар сомасын айқындау үшін жасалады. Салық органдары болашақта тексеру жүргізгеннен кейін салық міндеттемелері мен дебиторлық берешек басшылықтың пікірінен өзгеше, салық заңдарын түсіндіру нәтижесінде болжамды бағалаудан өзгеше болуы мүмкін. Мұндай интерпретациялар салықтардың күтілетін сомасына, сондай-ақ салықтарды төлеу және өтеу мерзімдеріне әсер етуі мүмкін.

Салық салу

Қазақстан Республикасының Үкіметі нарықтық экономикаға көшу процесінде іскерлік және коммерциялық инфрақұрылымды реформалауды жалғастыруда. Нәтижесінде Компанияның қызметін реттейтін заңдар мен ережелер тез өзгеріп отырады. Бұл өзгерістер қанағаттанарлықсыз мазмұндалуымен, әртүрлі түсіндірулердің болуымен және билік органдарының өз еркімен қолдануымен сипатталады.

Атап айтқанда, салықтарды заң бойынша айыппұлдар мен өсімпұлдар салуға құқығы бар бірнеше орган тексереді. Қазақстанда ережелерге сілтеменің болмауы ережелердің айқындығы мен тұтастығының болмауына алып келеді. Үкіметтік органдардағы және компаниялар мен үкіметтік органдар арасындағы заңдық түсіндіруде жиі қарама-қайшылықтар белгісіздік пен жанжалдар туғызады. Бұл фактілер Қазақстанда неғұрлым дамыған салық жүйелері бар елдердегі осындай фактілермен салыстырғанда анағұрлым елеулі салық тәуекелдерін тудырады. Салық органдары салық салу базасы айқындалған және салық сомасы есептелген кезең аяқталғаннан кейін 3 жыл ішінде салық жазбаларын тексеруге құқылы. Демек, Компанияға салықтық тексерулер нәтижесінде қосымша салықтық міндеттемелер есептелуі мүмкін. Компания өзінің салық заңнамасын түсінуіне сүйене отырып, барлық салық міндеттемелерін барабар көрсетті деп есептейді.

28. Байланысты тараптар

Байланысты тараптармен Компанияның операциялары туралы ақпарат бұдан әрі берілген.

(а) Бақылау қатынастары

2024 жылы «Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауар биржасы» АҚ жарғылық капиталдағы үлестің 74,90% иеліктен шығарылуына байланысты Компанияға қатысты толық бақылауды QazX Ltd жеке компаниясы жүзеге асырады.

(б) Негізгі басқару персоналымен операциялар

Негізгі басқару персоналын Бас директор білдіреді. Негізгі басқару персоналына төленген жиынтық сыйақы қысқа мерзімді сыйақыларды (жалақы, сыйлықақылар, еңбекақы төлеу қорына салынатын салықтар, сақтандыру, медициналық көмек және т.б.) қамтиды.

Пайда мен залалдар және өзге де жиынтық кірістер туралы есепте көрсетілген басшы құрамға төленген сыйақының жалпы сомасы 2024 жылы 18 194 мың теңгені және 2023 жылы 14 202 мың

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

теңгені құрады.

(в) Байланысты тараптармен операциялар

Қаржылық жағдай туралы есепке «Еуразиялық сауда жүйесі» тауар биржасы» АҚ және QazX Ltd жеке компаниясымен операциялар бойынша туындаған мынадай сомалар енгізілді:

	2024 жыл	2023 жыл
Жалдау бойынша шығыстар	(2 444)	(981)
Клирингтік жүйелерді сүйемелдеу шығыстары	(43 071)	(10 714)
Тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша бағдарламалық қамтамасыз етуді уақытша пайдалану	(536)	(536)
	(46 051)	(12 231)

29. Қаржы құралдары және қаржы тәуекелдерін басқару

Компанияның негізгі қаржы құралдары ақша қаражатын, сатып алушылардың дебиторлық берешегін және Компанияның кредиторлық берешегін қамтиды. Осы қаржы құралдарының негізгі мақсаты Компания қызметін қаржыландыру болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда және 2023 жылғы 31 желтоқсанда Компанияның барлық ақша активтері мен міндеттемелерінің теңгерімдік құны олардың қысқа мерзімді сипатына байланысты шамамен олардың есептік әділ құнына тең болды.

Қаржылық тәуекел факторлары

Компанияның қызметі оны бірқатар қаржылық тәуекелдерге: кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне, нарықтық тәуекелге ұшыратады. Компания деңгейіндегі тәуекелдерді басқару бағдарламасы қаржы нарықтарының болжанбайтындығына шоғырланған және Компанияның қаржылық нәтижелеріне ықтимал теріс әсерді барынша қысқартуға бағытталған. Компания тәуекелдерге ұшырағыштықты хеджирлеу үшін туынды қаржы құралдарын пайдаланбайды.

Тәуекелдерді басқаруды Басшылық тәуекелдерді басқару қағидаттарын көздейтін және кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі сияқты ерекше салаларды қамтитын тәуекелдерді басқарудың қабылданған саясатына сәйкес жүргізеді.

Кредиттік тәуекел

Компания кредиттік тәуекелге ұшырайды, атап айтқанда: қаржы құралы бойынша бір тарап екінші тарапқа қаржылық шығын әкелу тәуекелі, өйткені ол өз міндеттемесін орындай алмайды. Кредиттік тәуекелге бейімділік қаржы активтерін құрайтын көрсетілген қызметтер бойынша шоттарды ұсыну нәтижесінде туындайды.

Активтердің сыныптары бойынша Компанияда туындайтын ең жоғары кредиттік тәуекел мыналарды қамтиды:

	Еск.	Тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің жалпы сомасы, 2024 жылғы 31 желтоқсан	Тәуекелдің ең жоғары мөлшерінің жалпы сомасы, 2023 жылғы 31 желтоқсан
Ақша қаражаты	6	3 604 438	1 754 862
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	7	4 996	25 070
Өзге қысқа мерзімді активтер	9	42 062	1 818
Кредиттік тәуекелдің жалпы		3 651 496	1 781 750

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

сомасы

Ең жоғары кредиттік тәуекелдің негізгі үлесін талап етілгенге дейінгі ағымдағы банктік шоттардағы және екінші деңгейдегі қазақстандық банктердегі жинақ шоттарындағы қалдықтар бойынша тәуекел құрайды.

Компанияның қаржы активтері 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілдермен қамтамасыз етілмеген.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы кредиттік рейтингтер бойынша Компанияның қаржы активтерін жіктеу:

	Рейтингтер	Сомасы	Рейтингсіз	Жиыны
Ақша қаражаты				
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	BB +/Тұрақты (S&P Global Ratings)	3 604 438	-	3 604 438
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек				
Саудалық дебиторлық берешек	-	-	4 996	4 996
Өзге қысқа мерзімді активтер	-	-	42 062	42 062
Жиыны		3 604 438	47 058	3 651 496

2023 жылғы 31 желтоқсандағы кредиттік рейтингтер бойынша Компанияның қаржы активтерін жіктеу:

	Рейтингтер	Сомасы	Рейтингсіз	Жиыны
Ақша қаражаты				
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	BB +/Тұрақты (S&P Global Ratings)	1 759 218	-	1 759 218
«Банк Центр Кредит» АҚ	BB- /«Тұрақты» (S&P Global Ratings)	22	-	22
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек				
Саудалық дебиторлық берешек	-	-	25 070	25 070
Өзге қысқа мерзімді активтер	-	-	1 818	1 818
Жиыны		1 759 240	26 888	1 786 128

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Компанияның қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтарға тап болуы мүмкін тәуекел ретінде айқындалады. Қолда бар ақша қаражатын пайдаланудың күн сайынғы қажеттілігіне байланысты компания тәуекелге ұшырайды. Өтімділік тәуекелін Компания басшылығы басқарады. Басшылық ай сайын Компанияның ақша қаражаты қозғалысының болжамдарын бақылайды.

Төменде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық активтері мен

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

міндеттемелері бойынша оларды өтеу мерзімдері бөлінісінде дисконтталмаған шарттық төлемдер туралы ақпарат берілген:

2024 жылғы 31 желтоқсанға:

	Талап етілгенге дейін	1 айдан кем	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	Барлығы
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ:					
Ақша қаражаты	1 072	3 448 319	155 047	-	3 604 438
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	-	4 910	4	82	4 996
Өзге қысқа мерзімді активтер	-	12	450	41 600	42 062
Активтердің жиыны	1 072	3 453 241	155 501	41 682	3 651 496
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР:					
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	-	(4 020)	-	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	-	(3 348 208)	(79 094)	-	(3 427 302)
Міндеттемелер жиыны	-	(3 352 228)	(79 094)	-	(3 431 322)
Нетто позиция	1 072	101 013	76 407	41 682	220 174

2023 жылғы 31 желтоқсанға:

	Талап етілгенге дейін	1 айдан кем	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	Барлығы
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ:					
Ақша қаражаты	84 388	1 612 643	57 831	-	1 754 862
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	-	4 629	20 441	-	25 070
Өзге қысқа мерзімді активтер	-	1 818	-	-	1 818
Активтердің жиыны	84 388	1 619 090	78 272	-	1 781 750
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР:					
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	-	-	-	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	-	(496 185)	(714 026)	(232 442)	(1 442 653)
Міндеттемелер жиыны	-	(496 185)	(714 026)	(232 442)	(1 442 653)
Нетто позиция	84 388	1 122 905	(635 754)	(232 442)	339 097

Нарықтық тәуекел

Валюталық тәуекел

«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)

Нарықтық тәуекел - бұл нарықтық бағалардың, мысалы, шетел валюталарының айырбас бағамдарының, пайыз мөлшерлемелерінің және акцияларға бағалардың өзгеруі Компанияның пайдасына немесе ондағы бар қаржы құралдарының құнына теріс әсер етуі тәуекелі. Нарықтық тәуекелді басқарудың мақсаты нарықтық тәуекелге ұшырауды бақылау және бұл ретте инвестициялардың кірістілігін оңтайландыруға қол жеткізе отырып, оны рұқсат етілген шекте ұстап тұру болып табылады.

Компания өз қызметін негізінен Қазақстан Республикасында жүзеге асырады, Компания операцияларының едәуір бөлігі теңгемен жүргізіледі, ал банктердегі қаражат, дебиторлық және кредиторлық берешектің бір бөлігі АҚШ долларымен көрсетілген.

Төмендегі кестеде валюталар бөлінісінде мың теңгедегі қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер, сондай-ақ олардың 2024 және 2023 жылдардың соңындағы нетто-позициясы берілген.

2024 жылғы 31 желтоқсанға:

	Теңге	АҚШ доллары	Барлығы
Қаржы активтері:			
Ақша қаражаты	3 449 391	155 047	3 604 438
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	4 996	-	4 996
Өзге қысқа мерзімді активтер	42 062		42 062
Жиыны	3 496 449	155 047	3 651 496
Қаржылық міндеттемелер:			
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	(4 020)	-	(4 020)
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	(3 426 778)	(524)	(3 427 302)
Жиыны	(3 430 798)	(524)	(3 431 322)
Нетто позиция	65 651	154 523	220 174

2023 жылғы 31 желтоқсанға:

	Теңге	АҚШ доллары	Барлығы
Қаржы активтері:			
Ақша қаражаты	1 527 953	226 909	1 754 862
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек	25 070	-	25 070
Өзге қысқа мерзімді активтер	1 818		1 818
Жиыны	1 554 841	226 909	1 781 925
Қаржылық міндеттемелер:			
Қысқа мерзімді кредиторлық берешек	-	-	-
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	(1 442 197)	(455)	(1 442 652)
Жиыны	(1 442 197)	(455)	(1 442 652)
Нетто позиция	112 819	226 454	339 273

Валюталық тәуекелге сезімталдықты талдау

Төменде келтірілген кестеде Компанияның АҚШ долларының теңгеге қатысты бағамының ұлғаюы мен азаюына сезімталдығының талдауы берілген. 20% - бұл Компанияның негізгі басқарушы персоналы үшін валюталық тәуекел туралы есептерді жасау кезінде компания ішінде пайдаланылатын сезімталдық деңгейі және Компания басшылығының валюталық бағамдардың

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

ықтимал өзгеруін бағалауын білдіреді. Сезімталдықты талдауға кезең соңында қолда бар шетел валютасындағы сомалар ғана енгізілген, айырбастау кезінде 20%-ға өзгертілген бағамдар пайдаланылады.

Төменде 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ашық баланстық позиция негізінде пайда мен капиталға әсері берілген.

	2024 жылғы 31 желтоқсан Пайдаға немесе залалға әсер ету		2023 жылғы 31 желтоқсан Пайдаға немесе залалға әсер ету	
	+ 20%	- 20%	+ 20%	- 20%
АҚШ доллары	30 905	(30 905)	45 291	(45 291)

Пайыздық мөлшерлемені өзгерту тәуекелі

Компанияның өзгермелі пайыз мөлшерлемесі бар қаржылық активтері мен міндеттемелері болмағандықтан, Компанияның нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуының оның қаржылық жағдайына және ақша қаражатының қозғалысына әсеріне байланысты тәуекелге ұшырамайды.

Өзге де баға тәуекелі

Компания сауда қаржы құралдарымен операциялардың болмауы салдарынан баға тәуекелінің әсеріне ұшырамайды.

30. Капиталды басқару

Капиталды басқару саласындағы Компанияның міндеті капиталға жұмсалатын шығындарды барынша азайтуға мүмкіндік беретін капиталдың оңтайлы құрылымын қолдай отырып, Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету болып табылады. Компания қарыз және меншікті капиталдың арақатынасына сүйене отырып, капитал мониторингін жүргізеді. Компания басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қарыз және меншікті капиталдың арақатынасының деңгейін оңтайлы және дамудың осы кезеңіндегі Компания қызметінің шарттарына сәйкес келеді деп қарастырады.

31. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күні Серіктестікте қаржылық есептілікке ескертпелерде түзетуді немесе ашуды талап ететін есепті күннен кейін болған қандай да бір оқиғалар орын алмайды.

01.03.2025 жылғы жағдай бойынша ағымдағы оқиғалар аясында және қаржылық есептілікті шығару сәтінде санкциялық шектеулерге жатпайтын ҚР резиденті заңды тұлға Серіктестіктің қатысушысы болып табылады. Серіктестікке қатысушылар, сондай-ақ олардың бенефициарлық меншік иелері (ҚР заңды және жеке тұлғалары) және олардың қызметі санкцияларға (ЕО және АҚШ) жатпайды. Серіктестіктің басшылығы (жеке тұлғалар) санкциялардың қолданылуына жатпайды және PEP (politically exposed persons) болып табылмайды. Компанияның корпоративтік органдарында өзге мемлекеттердің азаматтары - жеке тұлғалар жоқ, ал Компанияны басқару органдарына кіретін жеке тұлғалар санкциялардың қолданылу аясына жатпайды және PEP болып табылмайды. Қазіргі уақытта Компания басшылығы өзгеріп отырған экономикалық жағдайдың Компания қызметінің қаржылық жағдайы мен нәтижелеріне ықтимал әсерін талдауды жүргізуде.

**«ЕСЖ КЛИРИНГ ОРТАЛЫҒЫ» ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ
2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE
ЕСКЕРТПЕЛЕР
(мың теңгемен)**

